

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (åttonde avdelningen)

den 9 december 2021 *

”Begäran om förhandsavgörande – Rättsligt samarbete på privaträttens område – Förordning (EG) nr 1215/2012 – Behörighet vid försäkringstvister – Talan om ersättning för skada som en enskild person med hemvist i en medlemsstat har lidit till följd av ett olycksfall i en bostad som hyrts i en annan medlemsstat – Talan som väckts av den skadelidande dels mot försäkringsgivaren, dels mot den försäkrade ägaren till bostaden – Huruvida artikel 13.3 i förordningen är tillämplig”

I mål C-708/20,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av County Court at Birkenhead (Förstainstansdomstolen i Birkenhead, Förenade kungariket) genom beslut av den 30 december 2020, som inkom till domstolen samma dag, i målet

BT

mot

Seguros Catalana Occidente,

meddelar

DOMSTOLEN (åttonde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden N. Jääskinen samt domarna M. Safjan (referent) och M. Gavalec,

generaladvokat: T. Ćapeta,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- EB, som företräder sig själv,
- Tysklands regering, genom J. Möller, M. Hellmann och U. Bartl, samtliga i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: engelska.

- Italiens regering, genom G. Palmieri, i egenskap av ombud, och A. Peluso, avvocato dello Stato,
- Europeiska kommissionen, genom C. Ladenburger, X. Lewis och S. Noë, samtliga i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 13.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EUT L 351, 2012, s. 1).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan BT, å ena sidan, och Seguros Catalana Occidente och EB, å andra sidan, angående ett yrkande om ersättning som BT framställt för skada som uppkommit till följd av en olycka i en fastighet som tillhör EB.

Tillämpliga bestämmelser

- 3 Skälen 16, 18 och 34 i förordning nr 1215/2012 har följande lydelse:
 - ”(16) Principen om att domstolen där svaranden har hemvist är behörig bör kompletteras med alternativa behörighetsgrunder i de fall där det finns en nära anknytning mellan domstolen och tvisteföremålet eller då detta krävs för att underlätta en korrekt rättskipning. Detta kriterium om nära anknytning bör säkerställa ökad rättssäkerhet och förhindra att svaranden kan stämmas i en domstol i en medlemsstat som han eller hon inte rimligen kunde förutse. Detta är viktigt, särskilt i tvister om utomobligatoriska förpliktelser som härrör från kränkningar av privatlivet eller personlighetsskyddet, inbegripet förtal.

...
 - (18) Vid försäkrings-, konsument- och anställningsavtal bör den svagare parten skyddas genom behörighetsbestämmelser som är förmånligare för dennes intressen än de allmänna bestämmelserna.

...
 - (34) Kontinuiteten mellan [konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 299, 1972, s. 32)], [rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 12, 2001, s. 1)] och denna förordning bör säkerställas, och övergångsbestämmelser bör därför införas. Likaså måste kontinuitet råda när det gäller Europeiska unionens domstols tolkning av bestämmelserna i 1978 års Brysselkonvention och de förordningar som ersätter den.”

4 Avsnitt 3 i kapitel II i förordning nr 1215/2012 har rubriken ”Behörighet vid försäkringstvister”. Nämnda avsnitt innehåller artiklarna 10–16.

5 Artikel 10 i förordningen har följande lydelse:

”För försäkringstvister gäller i fråga om domstols behörighet bestämmelserna i detta avsnitt, om inte annat följer av artiklarna 6 och 7.5.”

6 Artikel 11 i förordningen har följande lydelse:

”1. Talan mot en försäkringsgivare som har hemvist i en medlemsstat får väckas

a) vid domstolarna i den medlemsstat där han eller hon har hemvist,

b) i en annan medlemsstat, vid domstolen för den ort där käranden har hemvist om talan väcks av försäkringstagaren, den försäkrade eller en förmånstagare, eller

c) om han eller hon är en samförsäkrare, vid den domstol i en medlemsstat där talan har väckts mot huvudförsäkringsgivaren.

2. En försäkringsgivare som inte har hemvist i någon medlemsstat men som har en filial, agentur eller annan etablering i en sådan stat ska i fråga om tvister som hänför sig till verksamheten vid denna anses ha hemvist i den medlemsstaten.”

7 I artikel 13 i samma förordning föreskrivs följande:

”1. I fråga om ansvarsförsäkring får, om lagen i domstolsstaten tillåter det, talan mot försäkringsgivaren vidare väckas vid den domstol där den skadelidande har väckt talan mot den försäkrade.

2. Bestämmelserna i artiklarna 10, 11 och 12 gäller om den skadelidande väcker talan direkt mot försäkringsgivaren, om sådan direkt talan är tillåten.

3. Om den lag som är tillämplig på sådan direkt talan tillåter att talan mot försäkringstagaren eller den försäkrade prövas i samma rättegång, är samma domstol behörig i förhållande till dessa personer.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

8 BT, som är bosatt i Förenade kungariket, råkade ut för en olycka när hon var på semester i Spanien år 2018. Olyckan inträffade i en fastighet som tillhör EB som är bosatt i Irland.

9 Seguros Catalana Occidente har sitt säte i Spanien och är den försäkringsgivare som tillhandahåller EB den allmänna ansvarsförsäkringen för denna fastighet.

10 BT har gjort gällande att enligt ett avtal som ingåtts för hennes räkning av en familjemedlem, erbjöd EB henne och hennes familj boende i den aktuella fastigheten från och med den 31 mars 2018.

- 11 Den 3 april 2018 skadade BT sig till följd av ett oavsiktligt fall på en terrass som utgör en del av bostaden.
- 12 BT beslutade att väcka talan mot EB och Seguros Catalana Occidente med anledning av sina skador och förluster till följd av detta fall. BT hävdar att EB hade en skyldighet gentemot henne vilken kunde ge upphov till inom- och utomobligatoriskt skadeståndsansvar (duty in contract and tort). EB hade även en skyldighet att visa rimlig aktsamhet och omsorg så att det vara rimligen säkert att använda fastigheten. Denna skyldighet har enligt BT emellertid åsidosatts. EB borde ha installerat en ledstång eller satt upp en varningsskylt intill trappan eller ha märkt ut trappan på något sätt.
- 13 Förfarandet inleddes den 14 april 2019 vid County Court Money Claims Centre (England & Wales) [Centrum för penningrelaterade klagomål vid County Courts (lokala domstolar) (England och Wales), Förenade kungariket]. Stämningsansökan delgavs därefter svarandena, det vill säga Seguros Catalana Occidente och EB, och målet överfördes därefter till County Court at Birkenhead (Förstainstansdomstolen i Birkenhead, Förenade kungariket).
- 14 BT har gjort gällande att domstolarna i England och Wales har internationell behörighet i förhållande till Seguros Catalana Occidente enligt artikel 11.1 b och artikel 13.2 i förordning nr 1215/2012.
- 15 BT har, när det gäller EB, gjort gällande att en kärande kan väcka talan mot en försäkrad med hemvist utomlands inom ramen för en talan mot en försäkringsgivare som är etablerad i utlandet med stöd av artikel 13.3 i förordning nr 1215/2012. Enligt BT krävs det inte att det föreligger en "tvist" mellan försäkringsgivaren och den försäkrade rörande försäkringsavtalets giltighet eller verkan i det avseendet. Det enda villkor som ska vara uppfyllt enligt artikel 13.3 är att det enligt den lag som är tillämplig på en sådan direkt talan mot försäkringsgivaren, i förevarande fall spansk lag, tillåter att talan mot den försäkrade prövas i samma rättegång.
- 16 Seguros Catalana Occidente har inte bestritt den hänskjutande domstolens behörighet och har inkommit med svaromål.
- 17 Den 29 januari 2020 bestred EB att domstolarna i England och Wales var behöriga att pröva BT:s talan mot henne med stöd av artikel 13.3 i förordning nr 1215/2012.
- 18 Enligt EB är denna bestämmelse endast tillämplig på yrkanden som framställs i försäkringstvister. Enligt henne utgörs BT:s yrkande av ett krav på ersättning för skada och indirekta förluster till följd av påstådd försummelse vid tillhandahållandet av semesterlogi. Det rör sig inte om ett yrkande i en försäkringstvist, och kan inte heller anses som ett sådant enbart av det skälet att det framställts inom ramen för samma rättegång som den direkta talan mot försäkringsgivaren.
- 19 Innan denna invändning med bestridande av de engelska och walesiska domstolarnas behörighet kunde prövas, klargjorde Seguros Catalana Occidente sin ståndpunkt i sak och hävdade att de begränsningar och restriktioner som föreskrivs i försäkringsavtalet innebar att försäkringsavtalet inte omfattade EB:s användning av egendomen för semesterinkvartering av tredje man mot ersättning. Seguros Catalana Occidente bestred följaktligen att bolaget var ersättningsskyldigt i förhållandet till EB med anledning av olyckan och yrkade därefter att BT:s talan skulle ogillas. Den hänskjutande domstolen har vilandeförklarat målet såvitt gäller Seguros Catalana Occidente yrkande att BT:s talan ska ogillas och detta till dess att förevarande begäran om förhandsavgörande har avgjorts.

- 20 Nämnda domstol anser att den först måste pröva EB:s bestridande av dess internationella behörighet och har preciserat att Seguros Catalana Occidente inte är part i målet såvitt gäller denna aspekt.
- 21 Mot denna bakgrund beslutade County Court at Birkenhead (Förstainstansdomstolen i Birkenhead) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till domstolen:
- ”1) Är det ett krav enligt artikel 13.3 i [förordning nr 1215/2012] att den grund som den skadelidande åberopar för att väcka talan mot försäkringstagaren/den försäkrade rör en försäkringstvist?
- 2) För det fall att [den första tolkningsfrågan] ska bevaras jakande, är den omständigheten att den talan som den skadelidande avser att väcka mot försäkringstagaren/den försäkrade bygger på samma faktiska omständigheter, och har väckts inom ramen för samma förfarande, som den direkta talan som har väckts mot försäkringsgivaren, tillräcklig för att motivera slutsatsen att den skadelidandes talan avser en försäkringstvist, trots att saken i målet mellan den skadelidande och försäkringstagaren/den försäkrade saknar samband med försäkring?
- 3) Vidare och alternativt, för det fall att [den första tolkningsfrågan] ska besvaras jakande, är den omständigheten att det föreligger en tvist mellan försäkringsgivaren och den skadelidande rörande försäkringsvillkorens giltighet eller verkan tillräcklig för att motivera slutsatsen att den skadelidandes talan avser en försäkringstvist?
- 4) För det fall att [den första tolkningsfrågan] ska besvaras nekande, är det tillräckligt att det enligt den lag som ska tillämpas på den direkta talan mot försäkringsgivaren är tillåtet att talan mot försäkringstagaren/den försäkrade prövas i samma rättegång?”

Prövning av tolkningsfrågorna

De tre första frågorna

- 22 Den hänskjutande domstolen har ställt de tre första frågorna, som ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida artikel 13.3 i förordning nr 1215/2012 ska tolkas så, att om den skadelidande har väckt direkt talan mot en försäkringsgivare i enlighet med artikel 13.3 i denna förordning, kan domstolen i den medlemsstat där käranden har sin hemvist förklara sig behörig, med stöd av nämnda artikel 13.3, att även pröva en talan om ersättning som den skadelidande samtidigt har väckt mot försäkringstagaren eller den försäkrade som har sin hemvist i en annan medlemsstat och mot vilken försäkringsgivaren inte har väckt talan.
- 23 Domstolen erinrar inledningsvis om att, då förordning nr 1215/2012, enligt skäl 34 däri, upphäver och ersätter förordning nr 44/2001, som i sin tur har ersatt konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, i dess lydelse enligt senare konventioner om nya medlemsstaters tillträde till denna konvention (nedan kallad Brysselkonventionen), gäller domstolens tolkning av bestämmelserna i dessa rättsakter även ”motsvarande” bestämmelser i förordning nr 1215/2012 (dom av den 9 juli 2020, Verein für Konsumenteninformation, C-343/19, EU:C:2020:534, punkt 22 och där angiven rättspraxis). Så är fallet med artikel 10.3 i Brysselkonventionen och artikel 11.3 i förordning nr 44/2001, å ena sidan, och artikel 13.3 i förordning nr 1215/2012, å andra sidan.

- 24 Vid den tolkning av en unionsbestämmelse som eftersträvas ska domstolen enligt fast rättspraxis inte bara beakta den aktuella unionsbestämmelsens lydelse utan även sammanhanget och de mål som eftersträvas med de föreskrifter som bestämmelsen ingår i (dom av den 24 mars 2021, MCP, C-603/20 PPU, EU:C:2021:231, punkt 37 och där angiven rättspraxis).
- 25 Vad för det första gäller lydelsen av artikel 13.3 i förordning nr 1215/2012, jämförd med artikel 13.2 i samma förordning, erinrar domstolen om följande. Denna bestämmelse föreskriver att om den lag som är tillämplig på sådan direkt talan som väcks av den skadelidande mot försäkringsgivaren tillåter att talan mot försäkringstagaren eller den försäkrade prövas i samma rättegång, är samma domstol behörig i förhållande till dessa personer. Domstolen konstaterar att denna ordalydelse inte i sig ger något svar på de tre första frågorna i förevarande mål.
- 26 Vad för det andra gäller den allmänna systematiken i förordning nr 1215/2012, ska det påpekas att artikel 13.3 ingår i avsnitt 3 i kapitel II i denna förordning. I detta avsnitt, som enligt rubriken och artikel 10 i förordningen fastställer behörighet ”vid försäkringstvister”, inrättas ett självständigt system för fördelning av domstolars behörighet vid försäkringstvister (se, för ett liknande resonemang, dom av den 20 juli 2017, MMA IARD, C-340/16, EU:C:2017:576, punkt 27).
- 27 Det framgår härvidlag av domstolens praxis avseende räckvidden av begreppet ”försäkringstvister” att kvalificeringen av en direkt talan som väcks av den skadelidande mot försäkringsgivaren enligt nationell rätt inte har någon betydelse för tillämpningen av bestämmelserna i avsnitt 3 i kapitel II i förordning nr 1215/2012, vari behörigheten ”vid försäkringstvister” fastställs (se, för ett liknande resonemang, dom av den 13 december 2007, FBTO Schadeverzekering, C-463/06, EU:C:2007:792, punkt 30).
- 28 EB, den tyska regeringen och Europeiska kommissionen har i sina skriftliga yttranden hävdats att en skadeståndstalan som en skadelidande väckt mot en försäkrad person inte kan omfattas av artikel 13.3 i förordningen, eftersom den inte följer av ett ”försäkringsförhållande”, utan huvudsakligen avser skadestånd utanför avtalsförhållanden.
- 29 Såsom framgår av artikel 10 i förordning nr 1215/2012 gör det självständiga begreppet ”försäkringstvister” det möjligt att skilja mellan den behörighet som föreskrivs i avsnitt 3 i kapitel II i denna förordning för denna typ av tvister och de särskilda behörighetsreglerna i avsnitt 2 i samma kapitel för talan som avser avtal respektive skadestånd utanför avtalsförhållanden (se, för ett liknande resonemang, dom av den 13 december 2007, FBTO Schadeverzekering, C-463/06, EU:C:2007:792, punkt 30).
- 30 För att motivera tillämpningen av de särskilda behörighetsreglerna i avsnitt 3 måste den talan som väckts vid den aktuella domstolen således med nödvändighet avse en fråga om rättigheter och skyldigheter som följer av ett försäkringsförhållande mellan parterna i målet.
- 31 Närmare bestämt innebär denna tolkning av begreppet ”försäkringstvister” att det inte kan anses att en talan som väckts av den skadelidande mot försäkringstagaren eller den försäkrade utgör en talan i en försäkringstvist enbart på grund av att talan har väckts med stöd av samma omständigheter som den talan som väckts direkt mot försäkringsgivaren eller att det föreligger en tvist mellan försäkringsgivaren och den skadelidande som avser försäkringsavtalets giltighet eller verkan.

- 32 Vad för det tredje gäller den teleologiska tolkningen ska det erinras om att enligt domstolens praxis framgår det av skäl 18 i förordning nr 1215/2012 att en försäkringstvist kännetecknas av en viss obalans mellan parterna som bestämmelserna i nämnda avsnitt 3 avser att korrigera genom att låta den svagare parten i avtalet omfattas av behörighetsregler som är förmånligare för dennes intressen än de allmänna bestämmelserna (se, för ett liknande resonemang, dom av den 20 juli 2017, MMA IARD, C-340/16, EU:C:2017:576, punkt 28, och dom av den 27 februari 2020, Balta, C-803/18, EU:C:2020:123, punkterna 27 och 44).
- 33 Denna obalans föreligger i allmänhet inte när en talan inte rör försäkringsgivaren, i förhållande till vilken såväl den försäkrade som den skadelidande parten anses vara svagare (se, för ett liknande resonemang, dom av den 26 maj 2005, GIE Réunion européenne m.fl., C-77/04, EU:C:2005:327, punkt 17 och där angiven rättspraxis, och dom av den 17 september 2009, Vorarlberger Gebietskrankenkasse, C-347/08, EU:C:2009:561, punkt 44).
- 34 Såsom framgår av sidan 32 i P. Jenards rapport om Brysselkonventionen (EGT C 59, 1979, s. 1) syftar artikel 13.3 i förordning nr 1215/2012 till att ge försäkringsgivaren rätt att väcka talan mot den försäkrade, i egenskap av tredje part i målet mellan försäkringsgivaren och den skadelidande, i syfte att ge försäkringsgivaren ett vapen mot försäkringsbedrägeri och för att undvika att olika domstolar meddelar oförenliga domar. Härav följer att när en skadeståndstalan har väckts av den skadelidande direkt mot en försäkringsgivare och den sistnämnda inte har väckt talan mot den berörda försäkrade personen, kan den domstol vid vilken talan väckts inte med stöd av denna bestämmelse förklara sig behörig i förhållande till den försäkrade.
- 35 För det andra är det visserligen riktigt att bestämmelserna i förordning nr 1215/2012, i enlighet med skäl 16 i förordningen, ska tolkas med beaktande av målet att underlätta en korrekt rättskipning. Det ska även beaktas att om den skadelidande väcker talan mot den försäkrade, i egenskap av tredje part i förfarandet vid den aktuella domstolen, kan detta undvika risken för två parallella tvister.
- 36 Inte desto mindre ska det betonas att det faktum att den skadelidande ges rätt att väcka talan mot den försäkrade med stöd av artikel 13.3 i förordning nr 1215/2012 skulle innebära ett kringgående av förordningens behörighetsregler i mål som avser skadestånd utanför avtalsförhållanden, såsom dessa föreskrivs i avsnitt 2 i kapitel II häri. Varje skadelidande skulle i sådant fall kunna väcka talan mot försäkringsgivaren med stöd av artikel 13.2 för att komma i åtnjutande av de förmånligare bestämmelser som föreskrivs i artiklarna 10, 11 och 12 i förordningen för att, i ett senare skede, väcka talan mot den försäkrade i egenskap av tredje part i detta förfarande med stöd av artikel 13.3 i samma förordning.
- 37 Under alla omständigheter är syftet att uppnå en korrekt rättskipning i regel tillräckligt uppnått när det, såsom föreskrivs i punkt 1 i sistnämnda artikel, är möjligt för den försäkrade att sin tur vända sig mot försäkringsgivaren vid samma domstol som den vid vilken den skadelidande väckt talan mot nämnde försäkrade, om lagen i den medlemsstat där domstolen är belägen tillåter detta.
- 38 Mot denna bakgrund ska de tre första frågorna besvaras på följande sätt. Artikel 13.3 i förordning nr 1215/2012 ska tolkas så, att om den skadelidande har väckt direkt talan mot en försäkringsgivare i enlighet med artikel 13.2 i denna förordning, kan domstolen i den medlemsstat där käranden har sin hemvist inte förklara sig behörig, med stöd av nämnda artikel 13.3, att även pröva en talan om ersättning som den skadelidande samtidigt har väckt mot försäkringstagaren eller den försäkrade som har sin hemvist i en annan medlemsstat och mot vilken försäkringsgivaren inte har väckt talan.

Den fjärde frågan

- 39 Med hänsyn till svaret i föregående punkt saknas anledning att besvara den fjärde frågan.

Rättegångskostnader

- 40 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (åttonde avdelningen) följande:

Artikel 13.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område ska tolkas så, att om den skadelidande har väckt direkt talan mot en försäkringsgivare i enlighet med artikel 13.2 i denna förordning, kan domstolen i den medlemsstat där käranden har sin hemvist inte förklara sig behörig, med stöd av nämnda artikel 13.3, att även pröva en talan om ersättning som den skadelidande samtidigt har väckt mot försäkringstagaren eller den försäkrade som har sin hemvist i en annan medlemsstat och mot vilken försäkringsgivaren inte har väckt talan.

Underskrifter